

כל כנויי פרק ראשון נדרים

עין משפט
נר מצוה

יח א מיי פ"ח מהל
נדרים הל' כג סמג
לארן רמב"ט ט"ו י"ד ס"י
רו ספ"ב א ב ו"ע"י

א לקמן זו [ביצה לג.].

הגהות הב"ח

(א) גמ' חי הכי למא
שמואל הכי וחס לא אמר
שאיני אוכל לך ושאיני
טועם לך אסור אפילו
בהנאה אלא הכי אמר
כ"ל ותיבת אלא ותיבת
אין מוקד: (ב) רש"י
ד"ה שניהן אסורין. דכיון
דלמך גמי שאני אוכל:
(ג) ד"ה טון דמפרש
בהלכה: (ד) ד"ה אלא הכי
וכי נר מינה מודר אני
שניהן אסורין מודרני
ממך הוא אסור:

גליון הש"ס

בר"ן ד"ה אלא הכי
איתרבי ב"י בלוט' ככבי
אסורין לך וטועם בשלך.
וכן בפסוק שופטים ד ז
הכסף אשר לוקח לך ז

פירוש הרא"ש

אבל מודרני מן החרדי
שניהם אסורין. דמשמע
מודרני ממך מליהות לך
וגם האסור מודרת לך שלל
הטעם ממני אי"י דלמי
ממך מכל וכל שלי ושלך
שלך. והא דקמיה בבביתא
מודרני ממך אי"י אסור ולא
קמי הכי אלו אסורין אב
דכפי למתיב כפייה שאני
אוכל לך וי"י א"י אסור
הו"ו מלי לאקשיי דפריך
לך אי"ה לימא שמואל
ואם אמר מודרני ממך
לחודיה שניהם אסורין כיון
דלמתיב דא שמואל אלא
דפריך פריך ליה ממתניתין
דלקמן: תנן הריני עומד
חרם הבודר אסור. משנה
היא לקמן בפסקי השותפין:
אבל הבודר מותר. ולדעת
דלמתיב מודרני ממך אי"י
דלמתיב שמואל דלמתיב עמנו
על נכסי המודר ולא לאסור
נכסיו על חבירו מ"כ כ
מפרשת לה לחומת אי"י
הריני עורך חרם אי"י
דמשמעת הלשון משמע
לאסור נכסיו על חבירו
היה לו לפרש לחומת דמי
והלאני עורך חרם אסור
בגון דפריש ואת עלי לא.
אבל אי אמר דמי עורך לא

אכל אמר מודרני הימך לחוד. דלא אמר שאני אוכל לך: שניהן אסורין. דכיון דלמך ר' שאני אוכל לך משמע דלמך נפשיה בלבד שאינו אוכל מחבירו אכל כי אמר מודרני הימך סתם משמע דמדיר נמי חבירה מיניה מכל וכל: סגן. צפ"ה השותפין [לקמן מו]: הריני עורך

אבל אמר מודרני הימך לחודיה שניהן אסורין כי הא דאמר ר' יוסי בר' הנינא מודרני הימך שניהן אסורין^א תנן הריני עורך חרם המודר אסור אבל מדיר לא כגון דפריש ואת עלי לא את עלי חרם הבודר אסור אבל מודר לא כגון דפריש ואנא עורך לא אבל סתמא מאי שניהן אסורים הא מדקתני סיפא הריני עורך ואת עלי שניהן אסורין הדין הוא דשניהם אסורין הא סתמא הוא אסור וחברו מותר אלא הכי אתמר דר' יוסי בר' הנינא מודר אני לך שניהם אסורין מודרני הימך הוא אסור וחברו מותר והא מתניתין דקתני הימך ואוקימנא למתניתין לשמואל בכולן עד שיאמר שאני טועם לך ושאיני אוכל לך הוא דאסור וחברו מותר אבל במודרני הימך שניהם אסורין אלא מעיקרא דשמואל הכי איתמר טעמא דאמר שאני אוכל לך ושאיני טועם לך הוא דאין אסור אלא באכילה הא מודרני ממך אסור אפילו בהנאה אי הכי לימא שמואל הכי ואם לא אמר ר' אלא שאני אוכל לך ושאיני טועם לך אין אסור אלא באכילה אלא הכי איתמר טעמא דאמר שאני אוכל לך ושאיני טועם לך הוא דאסור אבל אמר מודרני הימך לא משמע דאמר אסור מאי טעמא מודר אני ממך לא משתעינא בהך משמע מופרשני ממך דלא עבידנא במך מושא ומתן משמע מרוחקני ממך דלא קאימנא בר' אמות דילך משמע לימא

דאמר ר' יוסי בר' הנינא מודרני הימך שניהן אסורין. נראה דבעיני דה"ט משום דמשמע מודר אני ונכסי ממך ומנכסין הימך כיון דכלל אני הווי נכסים על כרחיך חבירו נמי אסור צו דאי לא נכסים לאו צני אהגויי מחבירו יניחו: סגן הריני עורך חרם המודר אסור אכל המדיר לא.

ואמאי נימא דעליך נמי כולל חבירו ונכסיו וכיון שכן אף המדיר לימך דאי לא נכסי חבירו לאו צני אהגויי מנייה יניחו: אם עלי חרם המודר אסור אכל מודר לא. ואמאי נימא דעלי כולל נמי עצמו ונכסיו ולימך מודר דאי לא נכסי ידיה לאו צני אהגויי מנייה יניחו: אלא הכי איתמר אמר רבי יוסי בר' הנינא מודרני לך שניהם אסורין. לך משמע לך כלומר נכסי אסורין לך ומשמע משלך משאי"כ בהימך ללא משמע הכי. וגראה דבעיני דהכי פירושא דקס"ד השתא דשמואל הכי דייק מתני' דכיון דלא תנן אלא חד אסור ודאי חדא קמי וכיון דחדא קמי על כרחיך הימך דרישא לאו דווקא דה"ה שכל דכיון דמקיים מילתיה ואמר שאני אוכל אפילו אי אמר לך לא משמע דשניהם אסורין אלא דהוא אסור וחבירו מותר ומש"ה קאמר שמואל האי דקמי תנא דבמודרני צין דלמך הימך צין שאמר לך הוא אסור וחבירו מותר דווקא כשאמר שאני אוכל ושאיני טועם אכל לא אמר הכי לא שוה הימך ולך דבך שניהם אסורין: והא מפנישין הימך קמי. כלומר דהש"ס לא ניחא ליה בהכי דהא מתניתין הימך תנן ורש"י דודאי קושטא קאמר שמואל דלתנא דמתני' לא שני ליה צין הימך ולך כיון דמקיים צה שאני אוכל לך מ"מ לא

מוסף רש"י
הריני עורך חרם. נכסי
היו עורך חרם (לקמן
ח). המודר אסור. מי
שאוטע עליו הבודר אסור
ליהנות מזה ענדר הבודר,
דה"ק ממוי עורך הקדש
(ביצה סט.). אכל המדיר
מוטר (לקמן מז.). הרי
את עלי חרם. הכי
קאמר ליה הכי ממון
על כסמס חמיסם שגן
לדך הדיס, הלך הבודר
אסור ליהנות משל המודר,
דכפיס לא יחיל דבני, ורש"י
הוא לאסור עצמו בממון
חבירו (ביצה סט.). לא
משמע דאמר אסור.
לא משמע לאסור אכילה,
כלומר בודאי, דלמנא לא
משמע צהך משמע
(ראמ"ה בבחן).

תוספות

הריני עורך חרם
המודר אסור אבל
לא הבודר. להשמואל
דלמך מודרני ממך משמע
מחייבו הכי נמי נימא
הריני עורך חרם משמע
הריני על ממון חרם וגם
מדיר נמי לימך ומשני
דפריך ואת עלי לא ועתה
פריך הרי את עלי חרם
אסור ומודר מותר ואמאי
נימא דה"ק הרי את עלי
ועמנו חרם אסור וגם
מודר: אי"א אי איתרבי
דכפי יוסי בר' הנינא הכי
איתרבי מודר אני כפך
הוא אסור וחבירו מותר.
מימיה אלא לאשמעי
הא תנא בבביתא הכי וי"ל
לאשמעי דמודרני ממך
דמשמע מודר ממוי
אע"ג דהריני חרם ר"ל
מודר ממוי ולא אמר
הכי: ואתו מתיב דבפך
תנן. כלומר אכתי [קשה]
דשמואל קאמר דלמך
מודרני ממך דשניהם
אסורים: אלא שמואל הכי
איתרבי טעמא דאמר שאני
אכול ואי"א אסור אלא
באכילה. דלמינא דלמך
במתני' משמע ליה אסור
דאכילה ולא בהנאה אכל מודרני ממך אסור בהנאה אסור בהנאה ועלן אסור בהנאה
עד שיאמר שאני טועם לך: אי הכי לימא שמואל הכי אם לא אמר שאני טועם לך אסור בהנאה. דלימנא עד
שיאמר שאני טועם לך משמע כשאני טועם אסור מותר ואי לימא דלדכרה מודרני ממך טפי וכן ספרי
דנכסי לימא שמואל וחס לא אמר אלא שאני אוכל לך איני אסור אלא באכילה וקשה לישבו. וה"ה דלעיל דשמואל קאמר
אכל מודרני שניהם אסורים מני למפך לימא שמואל אם לא אמר שאני אוכל לך שניהם אסורים: אלא ובי איתרבי.
לעולם כדלמך מעיקרא דשמואל מודרני לחודיה לא אסור כלל דלמנא לא משמע בהך קאמר וקשה מצביחה דלעיל
דמודרני אסור בלא שאני טועם לך וי"ל דהאי אסור ר"ל דלא משמעני בהדיה אי"י עמנה נחית לומר מנאי היא בבביתא
דלעיל ס"ל כרבנן דידים שאינן מוכיחות היין ידים ושמואל סבר דמתני' כרבי יהודה דלמך לא היין ידים:

דלמך מודר אני ממך אידידיה קאמר דלא מישתעי צהדיה אכל לא לימכיל מיניה וכן כי אמר מופרשני ממך דלא אמר שאני אוכל דליתמא ממשא ומתן קא פריש מיניה מרוחקני ממך נמי דלא ליקרב צארע אמות דיליה משמע ולא דמדיר מאכילתו: לימא

הוא ליה לשמואל לסומי מילתיה דמשמע דקאי אלישנא דתנא תנא בהדיא דהיינו הימך ולומר דשניהם אסורין. לך נראה דבעיני: אלא מעיקרא דשמואל הכי אסור וכו' אכל מודרני ממך אסור אפילו בהנאה. כלומר דידים שאינן מוכיחות היין ידים ומשום הכי אסור אפילו בהנאה: הכי גרסין אי הכי לימא

כלומר היכי קאמר שמואל עד שיאמר דמשמע דאי לא אמר הכי לא מימכר אדרבה אי לא אמר הכי מימכר טפי והוא ליה לפרושי ולמימר הכי. וצדין הוא דלעיל נמי כי קאמרנין דבמודרני לחודיה שניהם אסורים דהוא ליה לאקשיי הכי אלא דעדיפא מינה חקשי ליה לומר דעיקר דינא לימיה. ואיכא נוסחא אחרינא הכא ולא מתוורא: אלא הכי אסור טעמא דאמר וכו'. כלומר לעולם כדלמתיב מעיקרא דכי לא אמר שאוכל לך מותר וטעמא משום דלא משמע דלמך אסור דהווי להו

שמואל הכי אם לא אמר שאני אוכל לך אסור בהנאה. כלומר היכי קאמר שמואל עד שיאמר דמשמע דאי לא אמר הכי לא מימכר אדרבה אי לא אמר הכי מימכר טפי והוא ליה לפרושי ולמימר הכי. וצדין הוא דלעיל נמי כי קאמרנין דבמודרני לחודיה שניהם אסורים דהוא ליה לאקשיי הכי אלא דעדיפא מינה חקשי ליה לומר דעיקר דינא לימיה. ואיכא נוסחא אחרינא הכא ולא מתוורא: אלא הכי אסור טעמא דאמר וכו'. כלומר לעולם כדלמתיב מעיקרא דכי לא אמר שאוכל לך מותר וטעמא משום דלא משמע דלמך אסור דהווי להו

לא אע"ג דאי לא פריש תרייכו אסורין מכל מקום עיקר הלשון משמע לאסור נכסיו על חבירו אלא שאני מפרשים לחומת לאסור גם נכסי חבירו עליו הימך האי דפריש ואת עלי לא שלל נתמיר עליו אכל אי פריש ואני עורך לא לא האי לתמור שאסר כבר נכסיו על חבירו: את עלי חרם הבודר אסור. אכל מודר מותר ור"י הוה לן להחמיר את והתקן עלי חרם: מרקי תני סיפא הריני עורך ואת עלי שניהם אסורים הא סתמא בו. ולא שייך הכא לפרש טעמא דפריש ואת עלי לא או חיי עורך לא הא סתמא נעשה כחומר הריני עורך ואת עלי משום דמתניתין לא קמי ואת עלי לא אלא דמפרש לה הכי: והא ואתנא" מוכך קרינ. מהלך פריך ממתניתין לר' יוסי: נר מינה ושני והדר תו פריך לשמואל אי"ה נימא שמואל הכי וי"ל לא אמר אלא שאני אוכל לך שניהם אסורין כיון דלמתיב דא שמואל אלא דפריך פריך ליה ממתניתין דלקמן: תנן הריני עומד חרם הבודר אסור. משנה היא לקמן בפסקי השותפין: אבל הבודר מותר. ולדעת דלמתיב מודרני ממך אי"י דלמתיב שמואל דלמתיב עמנו על נכסי המודר ולא לאסור נכסיו על חבירו מ"כ כ מפרשת לה לחומת אי"י הריני עורך חרם אי"י דמשמעת הלשון משמע לאסור נכסיו על חבירו היה לו לפרש לחומת דמי והלאני עורך חרם אסור בגון דפריש ואת עלי לא. אבל אי אמר דמי עורך לא